

## Kiütkereső szabad demokraták

## Feléled-e az „osztályharc”?

Az ország talán legdrágább, leg-elegánsabb konferenciatermében, gondosan tervezett háttér és illesztés közönség előtt tartott tizedik születésnap ünnepség azt sugallta: egy nagy párt ünnepel. Pedig egy kis párt nagypárti külsőségek között megtartott ön-ünnepségének lehettünk tanúi.

Mert a mai SZDSZ nem azonos 1988-as elődjével. És nem is az 1990-es SZDSZ, amelyik, noha már az első szabad választásokon is vereséget szenvedett, nagy pártnak számított. A tizedik születésnap körül immáron helytállóan mondhatók azok a vélemények, melyek szerint a Szabad Demokraták Szövetsége jelenleg távlattalan párt. Igaz a megállapítás: „...a liberalizmus hagyományos, rendszerváltó programjából gyakorlatilag minden megvalósult Magyarországon, amit ma az antiliberalizmus innen-onnan összeszedett megnyilvánulásainak neveznek, azok vagy nem azok, vagy nem elég nagy horderejük ahhoz, hogy komolyan veszélyeztessék a liberális demokráciát.” A „szabadságjogi” érvrendszer ma már kevés. (Bédek Péter: Magyar liberalizmus: mi végre?, Magyar Hírlap, november 14.) Kozák Márton szociológus (Magyar Hírlap, november 9.) pedig így ír: „...a szabad demokraták mai bajai éppen abból eredeztethetők, hogy liberalizmusukból nem következik az átélhető, mindennapokban megtapasztalható gyakorlat.”

Az SZDSZ identitás-zavarban van, s kiutat kutat. A zavar egyik legszembetűnőbb jele, hogy új minősítő jelzőt próbálnak keresni; pontosabban: kisajátítani. A „szabadelvű”, a „magyar” és várhatóan a „nemzeti” jelzők elorzása a szándékuk, mindenekelőtt a Fidesztől és partnereitől. A végcél nyilvánvaló: a Fideszhez a magyar fülnek rosszul csengő (mert meghamisított) „konzervatív”, sőt „jobboldali” jelzők tapadjanak. Erre utal – csak a példa kedvéért – a *Magyar liberalizmus az ezredfordulón – Szabadelvű hitvallás* című manifesztumuk, melynek bevezetőjében *Pető Iván* így fogalmaz: „Számunkra, magyar szabadelvűek számára...”

Nem hagyható figyelmen kívül az a lázas erőfeszítés sem, mellyel a szabad demokraták a szocialistáktól való különállásukat demonstrálják. A születésnapon *Magyar Bálint* pártelnök egy készülő MSZP-Fidesz paktum rémképet vázolta fel, melynek célja a kis pártok, jelesül az SZDSZ parlamentből való kiszorítása lenne. Meglehető: a bekerít-

tetés, a társtalanság, az „egyedül vagyunk” érzetét, annak pszichikai hatását akarják soraik öszszeszerzésére felhasználni, egyszerűsre mind olyan sáncokat építve ezzel, melyek mögé beterelhetőnek vélik a reményeik szerint hozzájuk csatlakozókat. A „célcsoportnak” kijelöltek (a drogosoktól az etnikai kisebbségeken, a szubkultúrákon, az eset-

megnyílt a volt párttagok útja a jobboldalra”. (Hogy az SZDSZ egy komplett szocialista gamitúrával kormányzott együtt, a szerzőt hidegen hagyja.)

Tamás szerint a szocialisták legszilárdabb bázisa mindenképp előtt a korábbi párttagok „politikailag otthontalan blokkja volt, amely irdatlan informális hatalommal és rengeteg pénzzel ren-

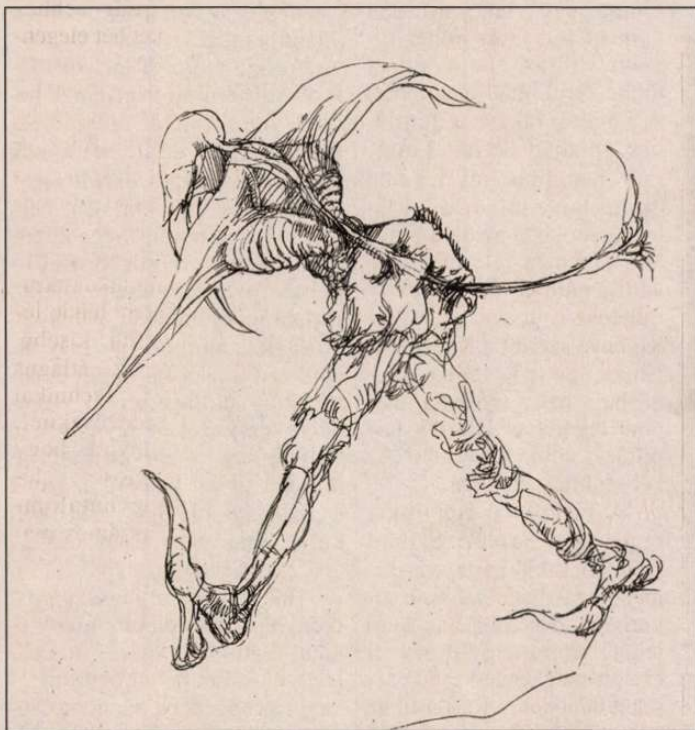
akkor menthetik meg a „szabad társadalmat”, ha átalakítják politikájukat, „és ez a politika – ha tetszik, ha nem – a jelenlegi körülmények között csak baloldali színezetű lehet”.

Kiket kell a „polgári osztálypolitika” ellen felléptetni? Egyebek között a „faji diszkrimináció és az idegengyűlölet áldozatait”, mert a mostani „pucér osztályönzessel” a szolidaritást kell szembehelyezni. Ez nem lehet marxista osztályharc – mondja TGM –, hanem jogkiterjesztő reform. (A gond csupán ennyi: ha osztályt akar osztálynak feszíteni – a „polgári középpel” és a „nemzeti burzsoáziával” szemben nyilván a „proletariátust” –, minek lehet nevezni? Csakis osztályharcnak. Az osztálypolitika történelmi és ideológiai abszurditásáról pedig beszélni sem érdemes.)

Eörsi szerint ami Magyarországon történik, az *Milosevics, Tudjman és Meciar* politikai gyakorlatára emlékeztető, mert „centralizáló, etatista törekvéseit a nacionalista jobboldal és a hajdankori pártállami baloldal új, jobboldali identitást kereső rétegeinek egységére alapozza...” Eörsi kifejtje: hiába írja TGM, hogy a „fideszmagyar burzsoát ért, ha ő maga említést sem tesz a polgárság egyéb rétegeiről”. Mert ez annyit tesz, hogy polgárokat „nem is mozgósíthatunk ellene, csupán szegényeket és kirekesztetteket, de ettől rögvest megrettenünk és bejelentjük, hogy ez nem marxista osztályharc... És mik vagyunk mi – kérdezi Eörsi –, akik szervezzük mindezt? Polgárok nem lehetünk, mert akkor mi is támogatnánk Orbán polgári osztálypolitikáját. Szegények és kirekesztettek sem vagyunk, hanem ezek élcsapata nyilván...” (Íme a bolsevik intellektüelek század eleji nézetrendszere a századvég Magyarországon.)

A két dolgozat közös jellemzője, hogy a szerzők változatlanul az ellenfelekkel vannak elfoglalva. Megközelítésük negatív, mintha a pusztaság tagadás önmagában program lehetne. Az új tennivalók megfogalmazását meg sem kísérik. Ideologizálnak. A „szabadelvű hitvallás” sem tesz mást, mint a régi mondatot öltözteti új köntösbe. Ha figyelembe vesszük, hogy az esetleges szövetségi kérdésében sem hozhatnák jó döntést, akkor hovatovább nem az a kérdés, lesz-e az SZDSZ-ből harmadik erő. Inkább az: lesz-e erejük a pusztaság fennmaradásához?

Speidl Zoltán



LIPTÁK GYÖRGY RAJZA

teken és szegényeken át a homoszexuálisokig) számára azt sugallják: csakis a szabad demokráciától várhatnak védelmet.

A kiütkeresés legzajosabb megfogalmazói *Tamás Gáspár Miklós* (Új osztálypolitika, Népszabadság, november 18–19.) és *Eörsi István* (Az osztályelemzés dicsérete, Népszabadság, november 27.) voltak. *Debreczeni József* után szabadon összegezve a két dolgozatot: a szabad demokraták eminensei neobolsevik alapvetést tettek az asztalra. Hiszen TGM baloldali fordulatot akar, új osztálypolitikáról beszél, s az osztályharc sem idegen tőle, Eörsi pedig élcsapatról szól, mely alakulat feladata „belevinni” a „normális szegényekbe és kirekesztettekbe a helyes osztálytudatot”. Tamás úgy véli: *Orbán*nak bázisra, pénzre és médiabefolyásra volt szüksége, ezért fordult a „hagyományos jobboldal” felé, ott ugyanis vezetőt kerestek. Megállapítja: *Orbán Viktor* „suttymán” reformkommunista kormányt alakított, amelynek miniszterei szerint „– talán *Pintér* tábornok kivételével – MSZP-kormány tagjai is lehetnének (voltak is olykor). Evvel

delkezett”. Ezt a blokkot, „a tulajdonképpeni nemzeti központosítást” (!) a rendszerváltó pártok elidegenítették maguktól, a szocialisták automatikusan nem számítanak rájuk, hiszen „amúgy is öregsznek”, habár – mondja – nem biztos, hogy ezek az öregedők pénzüket a szocialistákra költenék, hiszen baloldalon és jobboldalon egyaránt miniszterek lehetnek. A filozófus kijelenti: *Orbán* „addig nem nyugodhat, ameddig létre nem hozza a gyakorlatilag leválthatatlan jobboldali egységpártot... *Orbán Viktor* a politikailag egységesülő nemzeti burzsoázia érdekében komolyan, eltökélten és tehetségesen fog dolgozni... Ha nem lesznek új szereplői a magyar politikának, akkor a fideszmagyar nemzeti egységre hosszú ideig nem számíthatunk”.

Az egyesült jobboldal „kihívóan nyílt polgári osztálypolitikájával” szemben, melynek hosszú távú fönntartása „csakis rendőrállami eszközökkel, a nyilvánosság brutális korlátozásával és fagyjűlölő propagandával képzelhető el a politikai korrupció változatlan virágzása mellett”, a „demokrácia aktív hívei” csak